

Samfélagsfræði

Námsþáttur	5. bekkur	6. bekkur	7. bekkur
Reynsluheimur <u>Umhverfi, samfélag, saga, menning:</u> <i>Hæfni nemanda til að skilja veruleikann.</i>	Við lok 7. bekkjar á nemandi að geta (skv. Aðalnámskrá grunnskóla bls. 198-200): <ul style="list-style-type: none"> ○ Skýrt tengsl samfélags, náttúru, trúar og lífsviðhorfa fyrr og nú. ○ Gert grein fyrir einkennum og stöðu Íslands í heiminum í ljósi legu og sögu landsins, breytilegrar menningar, trúar og lífsviðhorfa. ○ Greint samhengi heimabyggðar við umhverfi, sögu, menningu og félagsstarf. ○ Aflað sér, metið og hagnýtt upplýsingar um menningar- og samfélagsmálefni í margvíslegum gögnum og miðlum. ○ Notað mikilvæg hugtök til að fjalla um menningar- og samfélagsmálefni. ○ Lýst náttúruferlum sem hafa áhrif á land og gróður. ○ Áttað sig á hvernig loftslag og gróðurfar hafa áhrif á búsetu og lífsskilyrði. ○ Lýst með dæmum áhrifum tækni og mannlegra athafna á samfélag og umhverfi. ○ Gert sér grein fyrir nýtingu og vernd auðlinda og umhverfis, hvernig hver einstaklingur getur lagt sitt af mörkum til verndar. ○ Notað kort og gröf til að afla sér upplýsinga. ○ Rætt á upplýstan hátt um tímabil, atburði og persónur, sem vísað er til í þjóðfélagsumræðu. ○ Metið heimildir og ólík sjónarhorn í umfjöllun um sögu og samtíð. ○ Velt fyrir sér ýmsum þáttum sem sagan hefur mótast af, svo sem umhverfi, samfélagsskipulagi og þjóðfélagsshreyfingum. ○ Lýst einkennum og þróun íslensks þjóðfélags og tekið dæmi um mikilvæga áhrifaþætti. ○ Dregið upp mynd af afmörkuðum efnisþáttum stórrar og smárrar sögu, nálægrar eða fjarlægjar. ○ Greint hvernig sagan birtist í textum og munum, hefðum og minningum. ○ Lýst margbreytileika helstu trúarbragða og lífsviðhorfa og áhrifum þeirra á líf fólks. ○ Rætt viðfangsefni sem snerta trú, lífsviðhorf og siðferði og sett í samhengi við atburði daglegs lífs. ○ Gert grein fyrir völdum frásögnum, hefðum, hátíðum, siðum og táknum í kristni og nokkrum helstu trúarbrögðum heims. ○ Borið saman valin trúar- og lífsviðhorf. ○ Nefnt dæmi um áhrif helgiritanna helstu trúarbragða á menningu og samfélög. ○ Borið kennsl á trúarlegar vísanir og tjáningu í listum og bókmenntum. ○ Lýst nokkrum einkennum lýðræðislegra samfélagsháttanna. ○ Gert grein fyrir hlutverki nokkurra helstu stofnana samfélagsins. ○ Gert grein fyrir hugmyndum um sam hjál og velferð og framkvæmd hennar í samfélaginu, ○ Lýst með dæmum hvernig samfélagsgerð tengist lífi einstaklinga, ○ Sýnt fram á skilning á kostnaði eigin neyslu og sé læs á þau áhrif sem ýmis tilboð og auglýsingar hafa á eigin neyslu og á samfélagið, ○ Séð gildi slysavarna og viðbragða við slysum í heimahúsum, nærsamfélagi og náttúrunni. 		

<p>Nemandi:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kynnist lífsviðhorfum samfélagsins og hvernig þau tengjast náttúru og trú fyrir og nú. • Þekki sögu og menningu heimabyggðar. • Kynnist hinum ýmsu fréttamiðlum. • Lærir um hvaða áhrif maðurinn hefur á sitt nánasta umhverfi, og leiðir til úrbóta. • Getur sýnt fram á skilning á kostnaði eigin neyslu. • Geri sér grein fyrir hvernig á að bregðast við slysum. (Hringja á neyðarlínu). • Þekkir helstu staði á landinu og getur gert grein fyrir þeim á landakorti. • Þekki helstu náttúruauðlindir Íslands, nýtingu þeirra og verndun. • Kannist við hugtakið lýðræði. • Kannist við helstu starfsgreinar sem stundaðar eru á Íslandi. • Gerir sér grein fyrir að fjölskyldur eru margbreytilegar og misjöfn hlutverk innan þeirra. • Geti aflað sér upplýsinga á netinu og í bókum um staðhætti á Íslandi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Geri sér grein fyrir að loftslag og gróðurfar hafi áhrif á búsetu og lífshætti. • Getur sýnt fram á skilning á kostnaði eigin neyslu og sé læs á þau áhrif sem ýmis tilboð og auglýsingar hafa á eigin neyslu og á samfélagið. • Þekki mismundandi lífnaðarhætti í borgum, bæjum, þorpum og sveitum. • Veit hvaða lönd tilheyra Norðurlöndunum, þekki fána þeirra, höfðuborgir, og helstu einkenni. (Náttúrufar og auðlindir). • Kynnist höfunum sem liggja í kringum Ísland. • Kannist við hugtakið lýðræði og geti lýst nokkrum einkennum lýðræðislegrar samfélagshátta. • Geti aflað sér upplýsinga á netinu og í bókum um staðhætti á Íslandi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Þekki ýmsa féttamiðla og getur lesið sér til gagns og upplýsinga. • Geri sér grein fyrir sögu, menningu og helstu stofnunum heimabyggðar og hvaða hlutverki þær gegna. • Getur lesið af landakorti af Evrópu og gert grein fyrir stærstu ám, vötnum, höfum og fjallgördum. • Þekki hugtökin <i>riki, lönd og landamæri</i>. Og geti aflað sér upplýsinga um lönd, landsvæði og atvinnuhætti. • Gert sér grein fyrir nauðsyn alþjóðlegrar samvinnu ríkja heims á sviði umhverfismála. (Kynnist t.d. Parísarsáttmálanum). • Geti aflað sér upplýsinga á netinu og í bókum um staðhætti á Íslandi og Evrópu. • Þekki Evrópu í meginráttum. Þ.m.t. lofslag, gróðurfar, helstu staði og perlur. • Getur lýst margbreytileika helstu trúarbragða og lífsviðhorfa og áhrifum þeirra á líf fólks. • Getur nefnt dæmi um áhrif helgiritra helstu trúarbragða á menningu og samfélög. • Getur velt fyrir sér ýmsum þáttum sem sagan hefur mótast af, svo sem umhverfi, samfélagsskipulagi og þjóðfélagsshreyfingum. • Getur greint hvernig sagan birtist í textum og munum, hefðum og minningum.
<p>Hugarheimur <i>Sjálfsmynd: Hæfni nemanda til að átta sig á sjálfum sér og öðrum.</i></p>	<p>Við lok 7. bekkjar á nemandi að geta (skv. Aðalnámskrá grunnskóla bls. 198-200):</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Áttað sig á ólíkum kynhlutverkum á nokkrum sviðum og hvernig þau mótast og breytast. ○ Vegið og metið áhrif fyrirmynda og staðalmynda, hvernig vinna megi með þau á sjálfstæðan og uppbyggjandi hátt. ○ Gert sér grein fyrir jafngildi sínu og annarra manna og rætt þýðingu þess. 		

Nemandi:	<ul style="list-style-type: none"> • Þekkir hugtakið jafnrétti og um hvað það snýst. • Áttar sig á ólíkum kynhlutverkum á nokkrum sviðum og hvernig þau mótast og breytast. 	<ul style="list-style-type: none"> • Getur vegið og metið áhrif fyrirmynda og staðalmynda, hvernig vinna megi með þau á sjálfstæðan og uppbyggjandi hátt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Getur gert sér grein fyrir jafngildi sínu og annarra manna og rætt þýðingu þess.
Félagsheimur <i>Samskipti: Hæfni</i> <i>nemanda til að mynda og</i> <i>þróa tengsl sín við aðra.</i>	Við lok 7. bekkjar á nemandi að geta (skv. Aðalnámskrá grunnskóla bls. 198-200): <ul style="list-style-type: none"> ○ Tekið þátt í lýðræðislegu samstarfi og samræðu. ○ Borið kennsl á ólíkan bakgrunn fólks og virt frelsi þess til mismunandi trúar, lífsgilda, skoðana og lífshátta. ○ Rökrætt um ólík málefni af samfélagslegum og siðferðilegum toga. ○ Tekið þátt í samræðu um stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi og skyldur, sýnt ábyrgð í samskiptum og átti sig á réttindum sínum samkvæmt alþjóðasáttmálum ○ Tjáð þekkingu sína og viðhorf með fjölbreyttum hætti, einn sér og í samstarfi við aðra. ○ Nefnt dæmi um gildi jafnréttis og mannréttinda í samfélaginu og rætt áhrif staðalímynda. ○ Tekið þátt í samfélagsmálum á ábyrgan hátt. 		
Nemandi:	<ul style="list-style-type: none"> • Getur tekið þátt í lýðræðislegu samstarfi og samræðu. • Getur tjáð þekkingu sína og viðhorf með fjölbreyttum hætti. • Gerir sér grein fyrir gildi jafnréttis og mannréttinda í samfélaginu. • Veit hvað staðalímyndir eru. 	<ul style="list-style-type: none"> • Áttað sig á ólíkum bakgrunni fólks og virt mismunandi trú, lífsgildi, skoðanir og lífshætti. • Getur tekið þátt í rökræðum um ýmis málefni. • Getur tjáð þekkingu sína og viðhorf með fjölbreyttum hætti, einn sér og í samstarfi við aðra. • Getur tekið þátt í samræðu um stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi og skyldur og sýnt ábyrgð í samskiptum 	<ul style="list-style-type: none"> • Getur rökrætt um ólík málefni af samfélagslegum og siðferðilegum toga. • Getur tekið þátt í samfélagsmálum á ábyrgan hátt. • Getur tekið þátt í samræðu um stöðu sína sem þátttakandi í samfélaginu, réttindi og skyldur, sýnt ábyrgð í samskiptum og átti sig á réttindum sínum samkvæmt alþjóðasáttmálum • Ber kennsl á ólíkan bakgrunn fólks og virðir frelsi þess til mismunandi trúar, lífsgilda, lífshátta og skoðana.